

ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทางวิชาการระหว่างประเทศไทย
และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว :
บทบาทการพัฒนาประเทศของกลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร
ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

International Technical Cooperation Development between
Thailand and Lao PDR : The Role of Non Profit Association (NPA)
to Develop Country in Lao PDR

ชนาใจ หมื่นไธสง*
สุกัญญา เอ็มอิมธรรม**

Chanajai Muenthaisong
Sukanya Aimimtham

บทคัดย่อ

บทความนี้ต้องการมุ่งศึกษาความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทางวิชาการไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว บทบาทและทัศนคติของกลุ่มองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไรใน สปป.ลาว เป็นการศึกษเชิงคุณภาพ พื้นที่การศึกษาที่ประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีหน่วยการวิเคราะห์เป็นระดับปัจเจกและระดับองค์กร การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 13 คน ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่มีความเชี่ยวชาญด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐ

*อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

**อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, Corresponding Author

ประชาธิปไตยประชาชนลาว บุคคลที่เข้าทำงานในองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และนักศึกษาลาวที่กำลังศึกษาอยู่ในประเทศไทย โดยเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 6 พฤศจิกายน ค.ศ. 2012 ถึง วันที่ 4 พฤษภาคม ค.ศ. 2015 ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า คนลาวที่เข้าทำงานในองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยมีลักษณะการทำงานที่ทำให้รัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวยอมรับการทำงานด้วยวิธีการดำเนินงาน ดังนี้ 1) ทำงานเชื่อมโยงกับรัฐโดยไม่เผชิญหน้า 2) ทำงานโดยมีความร่วมมือกับรัฐผ่านโครงการต่าง ๆ และเป็นกลุ่มคนที่มีทัศนคติที่ดีต่อความร่วมมือทางวิชาการระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย - สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ความร่วมมือทางวิชาการไทย - สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
กลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร กลุ่มบัตรอาเซียน

Abstract

This research is aimed to study International technical cooperation development between Thailand and Lao PDR : The role and attitude of Non Profit Association - (NPA) in Lao PDR. The study area was in Thailand and Lao PDR. The units of analysis were at individual level and at organization level. Data were collected by in - depth interview with 13 key informants, who were expert in international relations between Thailand and Lao PDR, and people who worked with Non Profit Association - NPA in Lao PDR and Lao students who studied in Thailand, The data were collected between November 6th, 2012 - May 4th, 2015. The content analytical method was employed for data analysis.

The results of this study revealed that Lao people who worked with Non Profit Association (NPA) in Lao PDR have had an important role in

ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทางวิชาการระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว : บทบาทการพัฒนาประเทศของกลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

developing country. They have made the Lao Government to accept the way they have worked. The process of work is as follow: 1) work with the Government and avoid confrontation, and 2) work with the support of the Government through the projects. These groups obviously have good attitude towards technical cooperation between Thailand and Lao PDR.

Keywords: international relations between Thailand and Lao PDR, technical cooperation between Thailand and Lao PDR, Non Profit Association - NPA, ASEAN charter

ความนำ

ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างไทยและสปป.ลาว ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นทางการในช่วงแรก ปี ค.ศ. 1992 เป็นเพราะสงครามเย็นล่มสลายในปลายทศวรรษ 1980 กอปรกับประเทศส่วนใหญ่ในแต่ละภูมิภาคได้เห็นความสำคัญของการบูรณาการร่วมกัน โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจและความแตกต่างทางอุดมการณ์ไม่ใช่เงื่อนไขที่จะทำให้แต่ละประเทศต้องห่างเหินกันอีกต่อไป (เอกอัครราชทูตไทย ประจำกรุงเวียงจันทน์. 2012, 28 สิงหาคม)

ภายใต้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศในกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ไทยและสปป.ลาว เป็นสมาชิกอาเซียนต่างยอมรับแนวปฏิบัติของอาเซียนและแนวปฏิบัติของกลุ่มประเทศผู้ให้ความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สปป.ลาว ได้เปิดรับความร่วมมือระหว่างประเทศอย่างเต็มที่ หลังปี ค.ศ. 1986 เป็นช่วงเวลาที่ สปป.ลาว ได้ประกาศใช้นโยบาย “จินตนาการใหม่” (NEM - New Economic Mechanism) นับได้ว่าเป็นช่วงเวลาที่ สปป.ลาว ได้ปรับและเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์ภายในประเทศ เพื่อให้ตอบสนองความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยเฉพาะการค้าและการลงทุนเป็นอย่างมาก

สืบเนื่องจากสภาวะปัจจุบันที่ประเทศสมาชิกอาเซียนได้ปรับเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและกลุ่มประเทศผู้ให้ความร่วมมือระหว่างประเทศได้เสนอเงื่อนไขหลายประการ

ซึ่งอาจเป็นแนวปฏิบัติหรือมาตรฐานของกลุ่มประเทศตะวันตก เช่น ด้านธรรมาภิบาลและด้านสิทธิมนุษยชน และการที่ สปป.ลาว มีการปกครองในระบอบสังคมนิยมและเป็นกลุ่มสังคมนิยมที่ไม่ปฏิเสธกลไกตลาด ผู้วิจัยจึงสงสัยว่า กลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคมที่ทำงานในองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร (Non Profit Association - NPA) ที่ได้รับทุนการศึกษาให้มาศึกษาต่อที่ประเทศไทย เมื่อกลับไปประเทศตนพวกเขามีบทบาทในการดำเนินงานด้านการพัฒนาประเทศอย่างไรและมีทัศนคติต่อความร่วมมือทางวิชาการระหว่างประเทศไทย และ สปป.ลาว อย่างไร

บทความชิ้นนี้ต้องการขยายภาพ 3 ประเด็น ได้แก่

- (1) ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างไทย และ สปป.ลาว ยุคหลังความขัดแย้ง
- (2) แนวปฏิบัติของกลุ่มผู้ให้ความร่วมมือระหว่างประเทศและแนวปฏิบัติของ

อาเซียน

- (3) บทบาทและทัศนคติของกลุ่มองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไรใน สปป.ลาว ต่อความร่วมมือทางวิชาการระหว่างไทยและสปป.ลาว

บทความนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ นอกจากการทบทวนวรรณกรรมแล้วผู้เขียนยังใช้วิธีการการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา พื้นที่ศึกษาทั้งไทยและนครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว สำหรับกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย กลุ่มคนที่มีความเชี่ยวชาญด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและสปป.ลาว เอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงเวียงจันทน์ อดีตเอกอัครราชทูต สปป.ลาว ประจำประเทศไทย ซึ่งปัจจุบันดำรงตำแหน่งระดับสูงใน สปป.ลาว นักวิชาการกลุ่มนักศึกษาลาวที่กำลังศึกษาและกลุ่มนักศึกษาลาวที่สำเร็จการศึกษาจากไทยโดยนักศึกษา สปป.ลาว บางส่วนได้อยู่ในองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไรในประเทศ สปป.ลาว ทั้งนี้จำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีทั้งสิ้น 13 คน

ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทางวิชาการระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว : บทบาทการพัฒนาประเทศของกลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

พัฒนาการความสัมพันธ์ระหว่างไทย - สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว)

ไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งในบทความนี้ใช้คำว่า สปป.ลาว เป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีความคล้ายคลึงกันทั้งในด้านภาษาและวัฒนธรรม คนลาวและคนไทยมีความสัมพันธ์ในลักษณะเครือญาติ แต่เมื่อแนวคิดด้านอุดมการณ์คอมมิวนิสต์เข้ามามีอิทธิพลในสปป.ลาว ในปลายปี ค.ศ. 1975 ทำให้ทั้งสองประเทศมีความห่างเหินกันและมีความขัดแย้งตามแนวพรมแดนและได้ฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอีกครั้งในช่วงปลายปี ค.ศ.1980 สามารถสรุปความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศได้ดังนี้

ตารางที่ 1 สรุปพัฒนาการความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและ สปป.ลาว

ปี	เหตุการณ์ : ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย - สปป. ลาว	สาเหตุ	การดำเนินการ
1954	ก่อนหน้านี้นี้ประเทศลาวตกเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส	ประเทศมหาอำนาจต้องการขยายอาณานิคมมาที่ประเทศลุ่มน้ำโขง	เมื่อประเทศลาวออกจากการเป็นอาณานิคมไทยเป็นประเทศแรกที่มีปฏิสัมพันธ์ทางการทูตในปี ค.ศ. 1954
1960s - 1974	มีความขัดแย้งด้านอุดมการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศ	ไทยมีความหวาดกลัวในลัทธิคอมมิวนิสต์หลักการโดมิโนของสหรัฐอเมริกา	ไทยและสหรัฐอเมริกาเข้าแทรกแซงกิจการภายในของลาว ไทยอนุญาตให้สหรัฐอเมริกาเข้ามาตั้งฐานทัพในไทย

ปี	เหตุการณ์ : ความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศไทย - สปป. ลาว	สาเหตุ	การดำเนินการ
1975 - 1986	มีความขัดแย้งและความอ่อน กลายเป็นบางช่วง ไทย - สปป. ลาว มีความขัดแย้งทาง อุดมการณ์ทางการเมือง มีการปะทะตามแนวพรมแดน ระหว่างไทย และ สปป.ลาว	สปป.ลาว เปลี่ยนแปลง การเมืองการปกครอง เป็นระบอบสังคมนิยม คอมมิวนิสต์ มีความ แตกต่างด้านอุดมการณ์	รัฐบาลที่มาจากแนวคิด ลัทธิสังคมนิยม คอมมิวนิสต์ ขึ้นมีอำนาจ ใน สปป.ลาว สหภาพ โซเวียตให้การสนับสนุน รัฐบาล สปป.ลาว
	ทั้งสองประเทศเริ่มมีความอ่อน คลายเมื่อลาวประกาศใช้ นโยบาย 'จินตนาการใหม่' สปป.ลาว เปิดรับการค้า การลงทุน และความช่วยเหลือ ระหว่างประเทศจากชาติ ตะวันตกและกลุ่มผู้บริจาค	ระบอบสังคมนิยม คอมมิวนิสต์มีปัญหา ในตัวเอง สปป.ลาว ต้องการพัฒนาประเทศ	แม้ว่าในช่วงความขัดแย้ง สปป.ลาว ยังคงส่งไฟฟ้า พลังน้ำมาขายให้ไทย สปป.ลาว ปรับเปลี่ยน กฎเกณฑ์ที่เป็นอุปสรรค ต่อการค้าการลงทุน
1987 - 2003	สงครามเย็นล่มสลาย ไทยประกาศใช้นโยบาย เปลี่ยนสนามรบเป็นสนาม การค้า โดยเข้าหา สปป.ลาว เป็นประเทศแรก	สหภาพโซเวียตใช้ นโยบายเปเรสตรอยก้า กับกลาสนอสต์	สหภาพโซเวียตและกลุ่ม ยุโรปตะวันออกยุติความ ช่วยเหลือ สปป.ลาว ต่อมา สปป.ลาว เปิดรับความ ร่วมมือระหว่างประเทศ เป็นอย่างมาก
	สปป.ลาวเข้าเป็นสมาชิก อาเซียน	อาเซียนเป็นเวทีที่ สำคัญในภูมิภาค ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง และความ มั่นคง	สปป.ลาว เปิดตลาดการค้า การลงทุนได้มากขึ้น ได้รับ ความเท่าเทียมในการเข้า ถึงโอกาสด้านวิชาการและ เทคโนโลยีจากสมาชิกดั้งเดิม กลุ่มประเทศในแถบลุ่มน้ำ อิรวดี เจ้าพระยา แม่น้ำโขง จึงร่วมมือเพื่อพัฒนา ประเทศร่วมกัน

ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทางวิชาการระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว : บทบาทการพัฒนาประเทศของกลุ่มองค์กรไม่แสวงหากำไรในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ปี	เหตุการณ์ : ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย - สปป. ลาว	สาเหตุ	การดำเนินการ
2004 - 2012	ทั้งสองประเทศเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติและเจนีวาหนึ่ง คือ ประเทศที่มีศักยภาพมากกว่าต้องให้ความร่วมมือกับประเทศที่ต้องการความช่วยเหลือระหว่างประเทศ	ต้องการลดช่องว่างด้านการพัฒนาในกลุ่มสมาชิกอาเซียน	ดำเนินการเพื่อเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในสามเสาหลัก
2013 - 2015	ทั้งสองประเทศเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติและเจนีวาหนึ่ง คือ ประเทศที่มีศักยภาพมากกว่าต้องให้ความร่วมมือกับประเทศที่ต้องการความช่วยเหลือระหว่างประเทศ	สปป.ลาว ต้องการพัฒนาประเทศและต้องการทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ	ไทยให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างหุ้นส่วนความร่วมมือกับประเทศกำลังพัฒนา และประเทศพัฒนาน้อยที่สุดในลักษณะความร่วมมือแบบ South - South Cooperation และแบบไตรภาคี เน้นประเทศเพื่อนบ้านและประเทศในแอฟริกา โดยในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านไทยให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศต่อ สปป. ลาว สูงสุด

ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทางวิชาการระหว่างไทย - สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป. ลาว) ยุคหลังความขัดแย้ง

ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างไทย - สปป. ลาว มีความร่วมมือแบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ 1) การให้ความร่วมมือแบบทวิภาคี 2) ความร่วมมือในลักษณะแผนงานความร่วมมือ 3) ความร่วมมือแบบพหุภาคี โดยความร่วมมือด้านทุนการศึกษา ในช่วงแรก

ปี ค.ศ. 1992 - 2000 เจื่อนใจหลักมาจากการที่ไทยต้องการฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย และ สปป.ลาว ประกอบกับการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องทำให้ไทยสามารถเข้าสู่กลุ่มประเทศผู้ให้ ใต้ - ใต้ (South - South Development Cooperation เป็นความร่วมมือทางเศรษฐกิจและวิชาการที่ประเทศกำลังพัฒนา / ด้อยพัฒนา ให้ความช่วยเหลือซึ่งกัน) และไทยได้ประกาศให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศ เป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายต่างประเทศในปี ค.ศ. 1992 การที่ไทยให้ความสำคัญกับ สปป.ลาว เป็นเพราะทั้งสองประเทศมีความคล้ายคลึงกันทั้งประเพณี วัฒนธรรมและภาษา ซึ่ง สปป.ลาว ก็ต้องการความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อให้สามารถออกจากกลุ่มประเทศยากจนในปี ค.ศ. 2020 ในช่วงแรก ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างประเทศ ได้เน้นความร่วมมือในด้านการเกษตร ด้านสาธารณสุขและด้านการศึกษา เพราะเป็นกลุ่มสาขาที่ประเทศไทยมีความเชี่ยวชาญและเพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศ อย่างไรก็ตาม ปรากฏว่า พัฒนาการความร่วมมือทางวิชาการระหว่างไทย และ สปป.ลาว ในช่วงที่สองระหว่างปี ค.ศ. 2001 - 2011 เป็นไปเพื่อตอบสนองการบูรณาการด้านภูมิภาคนิยมโดยมีเจื่อนใจมาจากการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน ในปี ค.ศ. 2000 เพื่อลดช่องว่างด้านการพัฒนาในกลุ่มประเทศอาเซียน โดยเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในกลุ่มประเทศ กัมพูชา สปป.ลาว เมียนมาร์ เวียดนาม (CLMV) ตลอดจนการรวมกลุ่มในประเทศลุ่มน้ำโขง ในปี ค.ศ. 2003 ที่เรียกว่ายุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิระวดี - เจ้าพระยา - แม่น้ำโขง (Ayeyarwady - Chaophraya - Mekong Economic Cooperation Strategy: ACMECS) โดยความร่วมมือในด้านนี้ได้ครอบคลุมไปถึงสาขาด้านการบริหารธุรกิจ การจัดการ ด้านเศรษฐศาสตร์และด้านกฎหมาย ทำให้นักศึกษาลาวที่เข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทย มีความหลากหลายมากขึ้น (Muenthaisong, Aim - im - tham, Thepchatree, Yongvanit, 2013: 1093) ทั้งนี้ เป็นไปเพื่อตอบสนองด้านการพัฒนา โดยเฉพาะการที่ สปป.ลาว ต้องการที่จะบรรลุเป้าหมายด้านการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ แม้ว่าบางเป้าหมาย อาจจะไม่สำเร็จและอยู่ในระหว่างการดำเนินงาน แต่สิ่งที่น่าชื่นชม คือ สปป.ลาว มีความมุ่งมั่นเพื่อให้บรรลุผลเสมอ (ผู้เชี่ยวชาญความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย และ สปป.ลาว. 2013, 14 กุมภาพันธ์)

ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทางวิชาการระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว : บทบาทการพัฒนาประเทศของกลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ทั้งนี้ ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างไทย และ สปป.ลาว ตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1992 จนกระทั่งปัจจุบัน พบว่า เงื่อนไขที่ทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศ มาจากเงื่อนไขภายในของทั้งไทย และ สปป.ลาว ขณะที่เงื่อนไขภายนอก ส่วนใหญ่มาจากแรงผลักดันของการเกิดภูมิภาคนิยม กลุ่ม องค์กร และประเทศผู้ให้ความร่วมมือระหว่างประเทศรวมทั้งเงื่อนไขร่วมของทั้งไทย และ สปป.ลาว

ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทางวิชาการระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ในปัจจุบัน

ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทางวิชาการระหว่างประเทศไทย และ สปป.ลาว ได้เริ่มต้นอย่างเป็นทางการมาตั้งแต่ต้นทศวรรษที่ 1990 เป็นช่วงเวลาของไทยได้ประกาศให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศเป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ และพบว่า ในช่วงปีการศึกษา ค.ศ. 2012 - 2013 เจ้าหน้าที่ของรัฐบาล สปป.ลาว มาศึกษาต่อในไทยด้วยทุนของรัฐบาลไทยมากเป็นลำดับหนึ่ง และลำดับสองรองลงมา ได้ทุนมาด้วยวิธีการบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยและหน่วยงานใน สปป.ลาว และลำดับที่สาม คือ การได้มาศึกษาต่อในไทยมาจากทุนขององค์การระหว่างประเทศหรือกลุ่มประเทศผู้บริจาคให้กับบุคคลที่ทำงานในกลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (ชนาใจ หมื่นไธสง, 2558: 2, 285) เมื่อพิจารณาจากกรอบความร่วมมือทางวิชาการระหว่างไทย และ สปป.ลาว ด้านทุนการศึกษา พบว่า สปป.ลาว ได้พยายามให้มีการเผยแพร่ทุนอย่างเป็นระบบ มีการประกาศอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ทั้งในลักษณะเอกสาร อินเทอร์เน็ต สังคมออนไลน์และบอกกล่าวทางวาจา เพื่อให้ข้อมูลเรื่องทุนการศึกษาสามารถไปถึงในวงที่ห่างไกลออกไปโดยไม่กระจุกตัวเฉพาะในเมืองใหญ่ ๆ หรือแขวงใหญ่ ๆ เท่านั้น และถ้าแขวงใดที่อยู่ห่างไกลออกไป อาจต้องเพิ่มความดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อให้ทุนได้กระจายไปอย่างทั่วถึง (เจ้าหน้าที่ระดับสูงกระทรวงศึกษาธิการ สปป.ลาว., 2012, 6 พฤศจิกายน) นักการทูตระดับสูงจากสำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ ปัจจุบัน กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศไทย. 2013, 15 กุมภาพันธ์)

การที่ สปป.ลาว มีวิธีการทำงานเพื่อให้ข้อมูลด้านทุนการศึกษาที่มีการรับรู้ อย่างกว้างขวาง เป็นไปเพื่อตอบสนองความร่วมมือระหว่างประเทศและเพื่อสร้างความพึงพอใจด้านธรรมาภิบาลให้กับกลุ่มประเทศที่ให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศ และกลุ่มองค์กรระหว่างประเทศที่ได้จัดสรรทุนการศึกษาให้กับนักศึกษาลาว การที่นักศึกษาลาวเข้ามาศึกษาต่อในไทยอย่างต่อเนื่อง อาจเป็นเพราะไทยมีความก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยี ประกอบกับไทย และ สปป.ลาว มีความคล้ายคลึง ในหลายด้าน ทั้งประเพณี วัฒนธรรมและภาษา ทำให้นักศึกษาลาวที่เข้ามาศึกษาต่อในไทย สามารถที่จะสื่อสารและปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้เร็วและอีกทั้งไทย และ สปป.ลาว อยู่ในกลุ่มที่การพัฒนาไม่ต่างกันมาก องค์ความรู้ที่ได้จากไทยสามารถที่จะนำไปประยุกต์ใช้ใน สปป. ลาวได้ ทั้งนี้ กลุ่มองค์กรระหว่างประเทศที่สนับสนุนให้กลุ่มองค์กรไม่แสวงผลกำไรใน สปป.ลาว มาศึกษาต่อในไทยส่วนใหญ่จะเป็นด้านการพัฒนาชุมชน การเกษตร และสิทธิสตรี เป็นต้น (นักวิชาการอิสระชาวลาวที่เคยทำงานให้กับองค์กรสหประชาชาติ สปป.ลาว. 2015, 4 พฤษภาคม)

ดังนั้น แนวปฏิบัติหรือบรรทัดฐานของกลุ่มประเทศผู้ให้ความร่วมมือระหว่างประเทศย่อมส่งผลต่อการทำงานของกลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรใน สปป.ลาว เช่นกัน กล่าวคือ เมื่อพิจารณาจากแนวปฏิบัติของกลุ่มองค์กรหรือประเทศผู้ให้ความร่วมมือระหว่างประเทศ พบว่า แนวปฏิบัติที่เป็นบรรทัดฐานของตะวันตก สปป.ลาว ได้นำมาปรับใช้ เพื่อให้กลุ่มองค์กรระหว่างประเทศและกลุ่มประเทศผู้ให้ความร่วมมือระหว่างประเทศ มีความพึงพอใจ โดยเฉพาะหลักธรรมาภิบาล ซึ่งเรื่องนี้จะส่งผลดีโดยตรงต่อการพัฒนาประเทศโดยรวมของ สปป.ลาว สำหรับกลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรใน สปป.ลาว เมื่อมองความร่วมมือทางวิชาการไทย และ สปป.ลาว ด้านทุนการศึกษา พบว่า เป็นกลุ่มที่จะได้รับโอกาสจากแนวปฏิบัตินี้เช่นกัน แม้ว่าในความเป็นจริงอาจเป็นกลุ่มที่เข้าถึงทุนการศึกษา ภายใต้ความร่วมมือของสองประเทศยังไม่มากนักก็ตามเพราะส่วนใหญ่มาศึกษาต่อในไทย ด้วยทุนการศึกษาขององค์การระหว่างประเทศและกลุ่มประเทศผู้บริจาค

จากการที่ สปป.ลาว ต้องการพัฒนาประเทศในทุกด้าน ทำให้ต้องเปิดรับความร่วมมือระหว่างประเทศอย่างหลากหลาย แต่ความร่วมมือระหว่างประเทศนั้นต้องเป็นความร่วมมือที่ไม่มีเงื่อนไข แม้ว่า สปป.ลาว จะเป็นประเทศเล็กแต่ก็พบว่าสามารถเลือก

ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทางวิชาการระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว : บทบาทการพัฒนาประเทศของกลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ที่จะรับความร่วมมือระหว่างประเทศโดยยึดโยงกับผลประโยชน์แห่งชาติของประเทศได้เป็นอย่างดีและพบว่า กลุ่มประเทศผู้ให้ความร่วมมือระหว่างประเทศและอาเซียนต่างมีแนวปฏิบัติของกลุ่มและเป็นแนวปฏิบัติที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินนโยบายด้านการพัฒนาใน สปป.ลาว และแนวปฏิบัตินี้ได้ส่งผลต่อการทำงานของกลุ่มองค์กรไม่แสวงหากำไรใน สปป.ลาว ได้เช่นกัน ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

แนวปฏิบัติของกลุ่มผู้ให้ความร่วมมือระหว่างประเทศ

กลุ่มผู้ให้ความร่วมมือระหว่างประเทศ ในบทความนี้ หมายถึง กลุ่มองค์กรระหว่างประเทศ และกลุ่มประเทศผู้บริจาค โดยกลุ่มผู้ให้ความร่วมมือระหว่างประเทศแต่ละองค์กรหรือแต่ละประเทศย่อมจะมีวัตถุประสงค์ พันธกิจ ที่เหมือนหรือต่างกันออกไป แต่อย่างไรก็ดีสิ่งเหล่านี้ต้องผูกโยงกับผลประโยชน์แห่งชาติของกลุ่มประเทศผู้ให้ความร่วมมือระหว่างประเทศทั้งสิ้น ดังเช่น ญี่ปุ่นอาจให้ความสำคัญในการเมืองและผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจของประเทศเป็นสำคัญและให้ความร่วมมือบนฐานของ “request based system” เคารพในความเป็นเจ้าของโครงการของประเทศผู้รับความร่วมมือระหว่างประเทศ (Ishikawa, 2005: 2) ในขณะที่สหรัฐอเมริกาอาจให้ความสำคัญในเรื่องการพัฒนาชนบทและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (นักศึกษาลาวที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทจากไทย ทำงานในองค์การสหประชาชาติ สปป.ลาว. 2013, 2 กรกฎาคม) แต่ในช่วงสงครามเย็น สหรัฐให้ความร่วมมือระหว่างประเทศโดยมีวัตถุประสงค์ด้านการเมืองมากกว่าด้านเศรษฐกิจ (Griffin, 1991: 645)

อย่างไรก็ดี ความร่วมมือระหว่างประเทศที่ สปป.ลาว ต้องการ ต้องเป็นความร่วมมือที่ไม่เข้ามาแทรกแซงกิจการภายในของ สปป.ลาว (อดีตเอกอัครราชทูต สปป.ลาว ประจำประเทศไทย. 2012, 27 สิงหาคม) โดยกลุ่ม South-South Cooperation ที่ให้ความร่วมมือระหว่างประเทศกับกลุ่มประเทศกำลังพัฒนามีแนวนโยบายที่จะไม่แทรกแซงกิจการภายในของประเทศผู้รับความร่วมมือ (Gore, 2013: 770)

ทั้งนี้ จีน คือ ประเทศที่เข้ามามีบทบาทในสปป.ลาว เป็นอย่างมาก (Zhenming, 2009: 69) การที่จีนเข้ามามีบทบาทในการให้ความร่วมมือระหว่างประเทศกับกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาเป็นอย่างมาก ส่วนหนึ่งมาจากหลักปฏิบัติที่จีนไม่ต้องการใช้

ความร่วมมือระหว่างประเทศเข้ามาแทรกแซงกิจการภายในของประเทศผู้รับความร่วมมือ โดยกลุ่มประเทศแอฟริกาที่รับความร่วมมือจากจีนต่างชื่นชมและต้องการรับความร่วมมือระหว่างประเทศมากกว่ารับจากกลุ่มประเทศเจ้าอาณานิคมเดิมของตน เพราะเจ้าอาณานิคม ส่วนหนึ่งปฏิบัติเหมือนประเทศกลุ่มนี้เป็นเด็ก ๆ ที่จะต้องได้รับการดูแล (Nordtveit, 2011: 101)

หลังจากที่ สปป.ลาว ได้ประกาศใช้นโยบาย “จินตนาการใหม่” ในปี ค.ศ. 1986 ทำให้ความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยเฉพาะการค้าการลงทุนระหว่างประเทศต่างหลังไหลมายัง สปป.ลาว ทั้งนี้ เป็นเพราะ สปป.ลาว ต้องการความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อใช้ในการพัฒนาประเทศ โดยมีเป้าหมายเพื่อหลุดพ้นจากกลุ่มประเทศยากจน ในปี ค.ศ. 2020 และงบประมาณที่ สปป.ลาว ได้รับจากต่างประเทศ ถือได้ว่ามากเกินไป ร้อยละ 90 จากงบประมาณทั้งหมดของ สปป.ลาว (Robert, 2012: 155)

ดังนั้น เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ สปป.ลาว จึงเปิดรับความร่วมมือระหว่างประเทศอย่างรอบด้าน แม้ว่าในบางกระแสอาจมองว่าการที่ สปป.ลาว ทำเช่นนี้เป็นเพราะต้องการถ่วงดุลอำนาจระหว่างประเทศ (ผู้เชี่ยวชาญความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย และ สปป.ลาว. 2013, 14 กุมภาพันธ์) แต่ในความเป็นจริง สปป.ลาว เปิดรับความร่วมมือระหว่างประเทศอย่างมากก็เพื่อพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการตอบสนองเพื่อให้บรรลุเป้าหมายแห่งการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (นักการทูตระดับสูง กรมเอเชียแปซิฟิกและแอฟริกา กระทรวงการต่างประเทศ สปป.ลาว. 2013, 25 เมษายน) ทั้งนี้ เมื่อย้อนไปในช่วงปลายทศวรรษ 1980 เป็นช่วงเวลาที่ สปป.ลาว เปิดรับความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการค้าการลงทุนและกลุ่มประเทศผู้ให้ความร่วมมือระหว่างประเทศเองก็ไม่ประสงค์ที่จะบีบบังคับในเรื่องต่าง ๆ ที่อาจจะขัดต่อบรรทัดฐานหรือแนวปฏิบัติของกลุ่มประเทศผู้ให้ความร่วมมือระหว่างประเทศ เช่นประเด็นความไม่โปร่งใส เป็นต้น เพราะเกรงว่า ถ้าไปบีบบังคับมาก ๆ อาจทำให้ สปป.ลาว ไม่ต้องการที่จะเปิดรับกลไกตลาด หรืออาจหวนกลับไปสู่ความเป็นสังคมนิยมแบบเข้มข้น และอาจปิดกั้นกลุ่มประเทศเสรีนิยม อย่างไรก็ตามก็ดีพบว่า ในช่วงตั้งแต่ปี ค.ศ. 2004 เป็นต้นมา สปป.ลาว ได้เปิดรับแนวปฏิบัติเรื่องธรรมาภิบาลมากขึ้น เช่น มีการถ่ายทอดเสียงในการประชุมสภา (Robert, 2012: 157) ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติที่ประเทศผู้ให้ความร่วมมือระหว่าง

ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทางวิชาการระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว : บทบาทการพัฒนาประเทศของกลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ประเทศต้องการให้เป็นไป (Froherfer, 2014: 5)

แนวปฏิบัติของอาเซียน

การก่อตั้งอาเซียนที่มีมาตั้งแต่ ปี ค.ศ.1967 จนกระทั่งปัจจุบันซึ่งสมาชิกในกลุ่มต้องการบูรณาการระหว่างกันเพื่อเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน ในปี ค.ศ. 2015 นับได้ว่าอาเซียนได้มีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่อง จุดเปลี่ยนสำคัญ คือ ช่วงหลังสงครามเย็น จบลงไป อาเซียนได้เปิดรับสมาชิกใหม่ในกลุ่มประเทศ CLMV (กัมพูชา สปป.ลาว เมียนมาร์ เวียดนาม) เข้ามาในช่วงทศวรรษ 1990 ซึ่งนับได้ว่าเป็นการเสริมจุดแข็งให้กับอาเซียนและยังประโยชน์โดยตรงไปยังประเทศกลุ่ม CLMV (ประภัสสร เทพชาตรี, 2555: 93) และ สปป.ลาว ก็สามารถพัฒนาประเทศได้อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาประเทศ “...จะทำให้มีโอกาสและได้รับประโยชน์จากการถ่ายทอดเทคโนโลยีและวิชาการ และ สปป.ลาว สามารถเลือกรับประสบการณ์จาก 9 ประเทศในกลุ่มอาเซียนหรือเฉพาะกลุ่ม 5 ประเทศ” (ผู้เชี่ยวชาญความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย และ สปป.ลาว. 2013, 14 กุมภาพันธ์) แม้ว่าเวลาที่ สปป.ลาว ได้เข้ามาเป็นสมาชิกอาเซียนในปี ค.ศ. 1997 และ สปป.ลาว จะมีแนวทางอุดมการณ์ทางการเมืองที่ต่างไปจากสมาชิกหลักทั้ง 5 ประเทศ แต่ก็ไม่นับว่าเป็นอุปสรรคต่อการรวมตัวแต่อย่างใด ในทางกลับกันทำให้อาเซียนเข้มแข็ง “...ความผันแปร ที่ส่งให้เกิดความแข็งแกร่ง คือ การที่ลาวเข้าเป็นสมาชิกอาเซียน ไทยไม่สนใจในความแตกต่างด้านอุดมการณ์ทางการเมือง ทั้งสองประเทศอยู่ร่วมกันได้” (อดีตเอกอัครราชทูต สปป.ลาว ประจำประเทศไทย. 2012, 27 สิงหาคม) สิ่งนี้ถือเป็นแนวคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการบูรณาการร่วมกัน และเงื่อนไขเหล่านี้ได้ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาประเทศและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของ สปป.ลาว โดยอาเซียนได้นำเสนอกรอบของ The Initiative for ASEAN Integration (IAI) ที่เริ่มขึ้นในปี ค.ศ. 2000 (ASEAN Secretariat, 2014) ทั้งนี้เป็นไปเพื่อลดช่องว่างด้านการพัฒนา และโครงการนี้ก็สอดคล้องกับแนวทางการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษที่เริ่มขึ้นในช่วงเวลาใกล้เคียงกันและนับเป็นประโยชน์โดยตรงต่อ สปป.ลาว แนวปฏิบัติของอาเซียน ทำให้อาเซียนต้องปรับตนเองเพื่อให้รองรับกับหลักปฏิบัติของอาเซียน เพราะท้ายสุด

สปป.ลาว ก็จะได้รับประโยชน์จากอาเซียนด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจและสังคม การประชุมกลุ่มผู้นำอาเซียนที่บาหลี ในปี ค.ศ. 2004 ได้มีการลงนามในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมืออาเซียน (Declaration of ASEAN Concord II หรือ Bali Concord II) เห็นชอบให้มีการจัดตั้งประชาคมอาเซียน ในปี ค.ศ. 2020 ซึ่งต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดขึ้นในปี ค.ศ. 2015 โดยประกอบด้วยสามเสาหลัก คือ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประชาคมสังคมและวัฒนธรรม ประชาคมการเมืองและความมั่นคง (ประภัสสร เทพชาตรี, 2555: 101)

แม้ว่าการก่อตั้งอาเซียนจะเป็นความพยายามที่จะบูรณาการร่วมกัน โดยยึดหลักทั้งสามเสา แต่ในสภาพความเป็นจริง สมาชิกแต่ละประเทศมีความแตกต่างกันอย่างมากทั้งในด้านการเมืองการปกครอง สภาพทางเศรษฐกิจและเชื้อชาติ เป็นต้น ยิ่งไปกว่านั้นเมื่อพิจารณาจากหลักการของอาเซียนยิ่งพบว่า อาจเป็นทั้งจุดอ่อนและจุดแข็งในเวลาเดียวกัน *หลักการที่ว่า คือ การไม่แทรกแซงกิจการภายในระหว่างสมาชิก และการตัดสินใจจะอยู่บนพื้นฐานของฉันทามติและการปรึกษาหารือ* (อมรา พงศาพิชญ์, 2557: 3) ซึ่งหลักการนี้ได้ก่อให้เกิดข้อถกเถียงเป็นอย่างมากและพบว่า เป็นหลักการที่กลุ่มประเทศตะวันตกให้ความสำคัญและใส่ใจต่อประเด็นนี้มาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้หลักการดังกล่าวของอาเซียน ยังมีส่วนที่ทำให้กระบวนการบางอย่างที่ถือได้ว่าเป็นบรรทัดฐานของตะวันตกไม่อาจเติบโตได้นั้น ก็คือ เรื่องสิทธิมนุษยชน

อย่างไรก็ดี พบว่า ในด้านของสิทธิมนุษยชน ประเด็นนี้ค่อนข้างที่จะอ่อนไหวในกลุ่มอาเซียนเพราะ*หลักการการรวมตัวของอาเซียน เจเนอรัลไคสำคัญอยู่ที่การไม่แทรกแซงกิจการภายในระหว่างสมาชิกและการตัดสินใจจะอยู่บนพื้นฐานของฉันทามติและการปรึกษาหารือ* เรื่องนี้ได้ส่งผลต่อการสนับสนุนด้านสิทธิมนุษยชนในกลุ่มประเทศอาเซียน เพราะประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ ล้วนแล้วแต่มีปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนด้วยกันทั้งสิ้น (ชาญวิทย์ เกษตรศิริและกาญจน์ ละอองศรี, 2556: 326 - 361) แม้ว่าการอบขององค์การสหประชาชาติได้ประกาศใช้กฎบัตรสหประชาชาติ ในปี ค.ศ. 1946 และในสองปีต่อมา ปี ค.ศ. 1948 กระทั่งปัจจุบันได้มีอนุสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนหลักขององค์การสหประชาชาติอีกจำนวนหลายฉบับและได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งองค์การสหประชาชาติและได้ยกระดับเป็นคณะมนตรี

ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทางวิชาการระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว : บทบาทการพัฒนาประเทศของกลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

สิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ ในปี ค.ศ. 2006 ซึ่งมีสถานะเทียบเท่าคณะมนตรีความมั่นคงและคณะมนตรีด้านเศรษฐกิจและสังคมขององค์การสหประชาชาติ แม้ว่าอาเซียนจะก่อตั้งมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1967 แต่ก็ไม่ได้มีกลไกที่ชัดเจนเกี่ยวกับเรื่องนี้ แต่อย่างไรก็ตาม จนกระทั่งในปี ค.ศ. 2009 กลุ่มสมาชิกอาเซียนได้จัดตั้งคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (ASEAN Intergovernmental Commission on Human Rights) ขึ้นซึ่งนับได้ว่าเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้ประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนในกลุ่มประเทศอาเซียนได้มีนัยสำคัญอีกครั้ง แม้ว่า กลไกนี้อาจจะไม่มีกรปรากฏชัดในลักษณะของบทลงโทษต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนก็ตาม ในสถานการณ์ความเป็นจริงประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ ต่างมีปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนและเป็นไปได้ยากที่จะนำหลักการด้านการลงโทษมาบังคับกับสมาชิกในกลุ่มสำหรับแนวปฏิบัติหรือบรรทัดฐานของอาเซียน เมื่อมองจากหลักการของอาเซียน*หลักการการไม่แทรกแซงกิจการภายในระหว่างสมาชิกและการตัดสินใจจะอยู่บนพื้นฐานของฉันทามติและการปรึกษาหารือ* อาจทำให้การปฏิบัติงานของกลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรใน สปป.ลาว ไม่เข้มแข็งอย่างที่ควรจะเป็น

อย่างไรก็ดี ในรอบการทำงานของอาเซียนในหลายประเด็น ได้ส่งผลทำให้บทบาทในด้านการพัฒนาประเทศมีความเด่นชัดขึ้น โดยเฉพาะความมุ่งมั่นของอาเซียนที่จะลดช่องว่างด้านการพัฒนาในกลุ่มอาเซียนและการที่อาเซียนได้เข้าสู่การบูรณาการในทุก ๆ ด้าน แรงผลักดันนี้ย่อมทำให้ สปป.ลาว ต้องสร้างหรือปรับสภาพแวดล้อมเพื่อให้กลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรใน สปป.ลาว สามารถทำงานได้มากยิ่งขึ้น เมื่อพิจารณาในด้านสิทธิมนุษยชน บทความนี้คงไม่มีบทสรุปที่ชัดเจนหลักที่ควรจะเป็น เพราะในหลายประเทศ ผู้ที่เห็นต่างไปจากรัฐ ก็ยังคงไม่สามารถยกป้ายประท้วงได้เช่นกัน แม้ว่านักวิชาการบางกลุ่มจะเสนอให้เพิ่มกลไกหรือบทลงโทษประเทศสมาชิกที่ละเมิดสิทธิมนุษยชน แต่ก็คงเป็นไปได้ยาก

สิ่งที่สามารถสะท้อนจากการลงพื้นที่ในการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งในไทย และ สปป.ลาว พบว่า กลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรใน สปป.ลาว ที่เป็นคนลาวเป็นบุคคลที่มุ่งมั่นในการทำงาน แม้ว่าหลายคนอายุยังน้อยแต่ก็พร้อมที่จะเรียนรู้และบุคคลที่ทำงานด้านนี้ ส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากครอบครัวและ

หน่วยงานต้นสังกัด โดยเฉพาะองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศที่มาจากตะวันตก ให้โอกาสในการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอและปรากฏการณ์ที่สำคัญ คือ สปป.ลาว ต้องการกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศและกลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรใน สปป.ลาว คือ กำลังสำคัญส่วนหนึ่งในการพัฒนาประเทศเพื่อให้ สปป.ลาว ออกจากกลุ่มประเทศยากจนได้ในปี ค.ศ. 2020

บทบาทด้านการพัฒนาของกลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว)

บทความนี้ เมื่อมีการอธิบายในระดับสากลจะใช้คำว่า ขบวนการประชาสังคม (social movement) หรือ civil society แทน แต่เมื่ออธิบายถึงการทำงานใน สปป. ลาว จะใช้คำว่า กลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรใน สปป.ลาว สำหรับการก่อเกิดประชาสังคม (civil society) ในระดับสากลปรากฏการณ์ที่เด่นชัด ตั้งแต่ทศวรรษ 1970 ในกลุ่มประเทศตะวันตกและมีความเด่นชัดในปี ค.ศ. 1980 โดยขยายไปยังกลุ่มประเทศสังคมนิยม โดยเฉพาะการรวมตัวประท้วงอย่างสันติวิธีของคนงานในโปแลนด์ ที่เรียกว่าเสรีโซลิดาริตี (Solidarity) ซึ่งรัฐบาลคอมมิวนิสต์ในขณะนั้นได้ยอมรับสิทธิการรวมตัวของคนงาน และนำไปสู่การจัดตั้งแรงงานเสรีแห่งแรกในโลกคอมมิวนิสต์ (ไชรัตน์ เจริญสินโอฬาร, พ.ศ. 2542: 66) อีกทั้ง ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมหรือประชาสังคม คือ การผสมผสานกับขบวนการเรียกร้องสิทธิมนุษยชนในมิติต่าง ๆ นอกเหนือไปจากสิทธิขั้นพื้นฐาน เช่น การมีชีวิตอยู่หรือแม้กระทั่งมีการตีความในสิทธิทางการเมืองที่นอกเหนือไปจากการมีสิทธิในการเลือกตั้ง นั่นคือ รวมเรื่องสิทธิสตรี สิทธิเด็ก สิทธิคนจน สิทธิชุมชน สิทธิคนผิวสี สิทธิแรงงานข้ามชาติ สิทธิชนกลุ่มน้อย เป็นต้น (กฤตยา อาจชวนิจกุล และคณะ, พ.ศ. 2542: 4)

พัฒนาการของกลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป. ลาว)

การทำงานขององค์กรไม่แสวงหาผลกำไรใน สปป. ลาว ระยะแรก เป็นการทำงานภายใต้ต้องการระหว่างประเทศที่เข้ามาทำงานในสปป.ลาว กลุ่มประเทศผู้ให้ความร่วมมือระหว่างประเทศได้มีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือ สปป.ลาว ตั้งแต่ก่อนการ

ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทางวิชาการระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว : บทบาทการพัฒนาประเทศของกลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

เปลี่ยนแปลงการเมืองการปกครองในปี ค.ศ. 1975 เช่น ญีปุ่น จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ชาวลาวยุโรปที่เคยทำงานให้กับองค์กรสหประชาชาติในนครหลวงเวียงจันทน์ พบว่า เมืององค์กรไม่แสวงหาผลกำไรที่มาจากญีปุ่น ได้เข้ามามีบทบาทด้านการพัฒนาใน สปป.ลาว เช่น สุภาพสตรีชาวญีปุ่นคนหนึ่งทำงานในกลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรที่ได้เข้ามาทำงานด้านการพัฒนา และได้มาเข้าบ้านของบุคคลนี้อยู่เป็นเวลานาน เมื่อ สปป.ลาว เปลี่ยนแปลงการเมืองการปกครอง กลุ่มนี้ได้ออกจาก สปป.ลาว แต่ในปัจจุบันพบว่ากลุ่มนี้ได้กลับเข้ามาทำงานด้านการพัฒนาใน สปป.ลาว และยังคงติดต่อกับครอบครัวชาวลาวยุโรปที่ตนเองได้เคยเข้าบ้านอยู่ในเวลานั้น (นักวิชาการอิสระชาวลาวยุโรปที่เคยทำงานให้กับองค์กรสหประชาชาติ สปป.ลาว. 2015, 4 พฤษภาคม)

ต่อมา กลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรใน สปป.ลาว ได้ทำงานโดยคนลาว โดยมีการจัดตั้งขึ้นมาหลายกลุ่ม ส่วนใหญ่เป็นการทำงานด้านการพัฒนาชนบท พัฒนาสิทธิแม่หญิงลาว ปกป้องสิทธิเด็ก เป็นต้น การทำงานของกลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรใน สปป.ลาว เริ่มปรากฏในต้นทศวรรษ 1990 การทำงานในช่วงแรก ๆ จะมีการเรียนรู้จากกลุ่มองค์กรระหว่างประเทศ โดยเฉพาะจากกลุ่มประเทศผู้ให้ความร่วมมือระหว่างประเทศที่เข้ามาตั้งสำนักงานใน สปป.ลาว (นักวิชาการอิสระชาวลาวยุโรปที่เคยทำงานให้กับองค์กรสหประชาชาติ สปป.ลาว. 2015, 4 พฤษภาคม)

รูปแบบการทำงานของกลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป. ลาว)

สปป.ลาว ก่อนปี ค.ศ. 1986 เป็นปีที่ สปป.ลาว นำนโยบายจินตนาการใหม่ (New economic mechanism - NEM) มาใช้นั้น มีกลุ่มองค์กรไม่ใช้รัฐในระดับนานาชาติ (International NGOs) เพียง 3 กลุ่มเท่านั้นที่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินกิจกรรมใน สปป.ลาว ในปี ค.ศ. 2013 มีกลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรใน สปป.ลาว ทั้งระดับส่วนกลางและระดับท้องถิ่นได้รับการจดทะเบียน จำนวน 129 แห่ง ตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบันนี้อาจกล่าวได้ว่า การทำงานของกลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรใน สปป.ลาว ค่อนข้างมีปัญหาในสภาพแวดล้อมการทำงาน ทั้งในด้านงบประมาณ ทักษะของบุคลากรขาดเจตจำนงทางการเมือง (political will) และแนวคิดด้านประชาธิปไตยก็ยังไม่หยั่งลึก

ในสังคมนลาว (Froherfer, 2014: 8)

อย่างไรก็ตาม รัฐบาล สปป.ลาว มีพันธะสัญญาที่จะต้องพัฒนาสภาพแวดล้อม เพื่อให้เอื้อต่อบรรยากาศการทำงานของกลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรใน สปป.ลาว เพราะตระหนักดีว่าการทำงานของกลุ่มนี้ คือ หัวใจสำคัญในการช่วยเหลือรัฐบาลในการพัฒนาประเทศทั้งในด้านการขจัดความยากจน การบรรลุเป้าหมายเพื่อการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ และท้ายที่สุดเพื่อให้ สปป.ลาว ออกจากกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา (Least Developed Country - LDCs) ได้ในที่สุด (Froherfer, 2014 : 9)

ปัจจุบัน พบว่า มีกลุ่มองค์กรไม่แสวงหากำไรใน สปป.ลาว หลายกลุ่มได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากรัฐบาล โดยเฉพาะกลุ่มที่มีผู้บริหารเคยทำงานเป็นเจ้าหน้าที่ระดับสูงให้กับรัฐบาล สปป.ลาว ในอดีตมาก่อน มีการทำงานสอดคล้องกับนโยบายด้านการพัฒนาประเทศเป็นอย่างดี (นักวิชาการอิสระชาวลาวที่เคยทำงานให้กับองค์กรสหประชาชาติ สปป.ลาว 2015, 4 พฤษภาคม) อย่างไรก็ตาม พบว่า กลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรใน สปป.ลาว ที่อาจจะไม่จัดตั้งกลุ่ม แต่มีบางคนที่ได้รับความไว้วางใจจากองค์กรระหว่างประเทศให้เข้าร่วมในงานสำคัญ ๆ และเป็นที่ยึดถือขององค์กรระหว่างประเทศด้านการพัฒนา บางคนเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการพัฒนาในประเทศและในอดีตเคยทำงานอย่างใกล้ชิดกับบุคคลสำคัญระดับผู้นำประเทศของ สปป.ลาว โดยสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีจากสหภาพโซเวียต (เดิม) ได้กล่าวว่า การทำงานของกลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรใน สปป.ลาว ต้องมีความละเอียดอ่อน การแข่งขันไม่ก่อให้เกิดผลดีในการทำงาน เพื่อให้การทำงานกับผู้ด้อยโอกาสในสังคมมีความราบรื่นก็ต้องประนีประนอมกับหลายฝ่าย (บุคคลที่ทำงานในกลุ่มองค์กรไม่แสวงหากำไรใน สปป.ลาว. 2013, 13 มกราคม) ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า รูปแบบการทำงานของกลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรใน สปป.ลาว จะมีลักษณะของการทำงานเชื่อมโยงกับรัฐโดยไม่เผชิญหน้าและการทำงานโดยมีความร่วมมือกับรัฐผ่านโครงการต่าง ๆ อาจกล่าวได้ว่า ในปัจจุบันการทำงานของกลุ่มนี้ จะเป็นการทำงานเงียบ ๆ เพราะแรงสนับสนุนในกรอบอาเซียนก็แผ่วลงเช่นกัน อย่างไรก็ตามพบว่ามีรูปแบบการทำงานขององค์กรไม่แสวงหาผลกำไรในประเทศต่าง ๆ มีรูปแบบการทำงานกับรัฐ ดังนี้ 1) ทำงานโดยแยกตัวออกจากรัฐอย่างสิ้นเชิง 2) ทำงานเชื่อมโยงกับรัฐโดยไม่เผชิญหน้า 3) ทำงานโดยมีความร่วมมือกับรัฐ

ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทางวิชาการระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว : บทบาทการพัฒนาประเทศของกลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

โดยผ่านโครงการต่าง ๆ ของกลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร (Froherfer, 2014 :13)

ภายใต้เงื่อนไขที่ สปป.ลาว ต้องการพัฒนาประเทศเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ จำเป็นที่รัฐบาล สปป.ลาว ต้องสนับสนุนการทำงานของกลุ่มคนหลากหลายรูปแบบและพบว่า รัฐบาล สปป.ลาว ได้เปิดกว้างมากขึ้นต่อการทำงานเพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์ของประชาชนชาวลาว เช่น ได้ให้การสนับสนุนการทำงานต่อบุคลากรของรัฐในการทำงานด้านการพัฒนา โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบดูแลประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการการพัฒนาของรัฐ เช่น ผลกระทบจากการสร้างเขื่อน เป็นต้น มีนักศึกษาลาวสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีด้านป่าไม้ในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานครและสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทด้านการพัฒนาจากมหาวิทยาลัยในภาคเหนือของไทยในปัจจุบัน พบว่า บุคคลเหล่านี้ยังคงเติบโตในหน้าที่การงาน และรัฐบาล สปป.ลาว กำลังจะส่งไปศึกษาต่อในระดับปริญญาเอกในต่างประเทศ (อาจารย์ไทยจากมหาวิทยาลัยเก่าแก่แห่งหนึ่งในภาคเหนือ. (2013, 1 มีนาคม) โดยพบว่า นักศึกษาลาวที่มาศึกษาต่อในไทยในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกแต่ละคนมีสิทธิ์อย่างเต็มที่ในการเลือกหัวข้อที่จะทำวิจัย ในบางครั้งนักศึกษาลาวอาจตระหนักด้วยตนเองว่าประเด็นไหนเป็นประเด็นที่อ่อนไหวและที่ไม่ควรทำวิจัย ซึ่งนักศึกษาลาวจะทำการเซ็นเซอร์หัวข้อนั้น ๆ เอง โดยพบว่านักศึกษาลาวเมื่อสำเร็จการศึกษาจากไทยต่างเติบโตในหน้าที่การงานและสามารถนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาตนเองและพัฒนาประเทศได้อย่างต่อเนื่อง

ทัศนคติของกลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรใน สปป.ลาว ต่อความร่วมมือทางวิชาการระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

กลุ่มคนที่ทำงานในกลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรใน สปป.ลาว เมื่อมาศึกษาต่อในไทย ส่วนใหญ่ได้ทุนการศึกษา โดยการสนับสนุนจากองค์กรระหว่างประเทศ และบางคนเมื่อมาศึกษาต่อในไทยอาจได้รับทุนการศึกษาจากมหาวิทยาลัยในไทย แม้ว่าบางส่วนเมื่อมาศึกษาต่อในประเทศไทยจะไม่ได้รับทุนการศึกษาจากรัฐบาลไทย แต่ก็พบว่า บุคคลเหล่านี้ต่างเห็นความสำคัญของความร่วมมือทางวิชาการระหว่างประเทศไทย และ สปป.ลาว และสนับสนุนให้มีความร่วมมือต่อไป เพราะ สปป.ลาว ยังคง

ต้องการความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อใช้ในการพัฒนาประเทศรอบด้าน และต้องการให้ทั้งสองประเทศมีความร่วมมือทางวิชาการ ในการให้ทุนการศึกษาในระดับปริญญาตรี (นักศึกษาลาวที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากไทยและทำงานในกลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร ในสปป.ลาว. 2012, 7 พฤศจิกายน) อีกทั้งบุคคลเหล่านี้คิดว่าองค์ความรู้ที่ได้จากไทยมีความทันสมัย อาทิ ด้านบริหารธุรกิจ การจัดการ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ รวมทั้งในบางสาขาที่ สปป.ลาว ยังไม่ได้เปิดสอนจึงจำเป็นต้องเดินทางมาศึกษาเรื่องนี้ในไทย เช่น เรื่องสิทธิสตรี เพศวิถี เป็นต้น (นักศึกษาลาวที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทจากไทยและทำงานในกลุ่มองค์กรไม่แสวงหากำไรใน สปป.ลาว . 2012, 22 สิงหาคม)

จากการศึกษาพบว่า นักศึกษาลาวบางคนที่มาศึกษาต่อในประเทศไทยเป็นกลุ่มคนที่ผ่านการศึกษาในระดับปริญญาโท จากสหรัฐอเมริกาแต่เลือกที่จะมาศึกษาต่อในประเทศไทยด้านการพัฒนาเพราะต้องการศึกษาและเข้าใจศาสตร์ด้านการพัฒนาชนบท เนื่องจากประเทศไทยและสปป.ลาว มีความคล้ายคลึงกันหลายด้าน จะเป็นประโยชน์ในการปรับใช้เมื่อต้องกลับไปทำงานด้านการพัฒนาในสปป.ลาว (นักศึกษาลาวที่กำลังศึกษาต่อระดับปริญญาเอกในไทย. 2014, 3 มกราคม)

สำหรับทัศนคติของกลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรใน สปป.ลาว ต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยและสปป.ลาว ที่เป็นคนลาวและเคยมาศึกษาต่อในไทย พบว่า กลุ่มคนเหล่านี้มีทัศนคติที่ดีต่อคนไทย โดยเฉพาะกับเพื่อนชาวไทยและสถาบันที่สำเร็จการศึกษามา ซึ่งพบว่านักศึกษาที่มาจากกลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรเป็นกลุ่มคนที่เข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทยมากเป็นอันดับสองรองจากหน่วยงานของรัฐบาล สปป.ลาว และเป็นกลุ่มคนที่มีความสัมพันธ์อันดีกับหลายหน่วยงานด้านการพัฒนาในประเทศไทยและหน่วยงานที่มาจากองค์กรระหว่างประเทศซึ่งใช้ประเทศไทยเป็นฐานในการตั้งสำนักงาน และพบว่าในขณะที่กำลังศึกษาอยู่หรือแม้กระทั่งเมื่อจบการศึกษาไปแล้วก็ยังคงมีสายสัมพันธ์ที่เชื่อมความร่วมมือของทั้งสองประเทศเป็นอย่างดี

ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทางวิชาการระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว : บทบาทการพัฒนาประเทศของกลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

บทส่งท้าย

ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างประเทศไทย และ สปป.ลาว มีส่วนสร้างและพัฒนาบุคลากรเพื่อไปเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ สปป.ลาว เพราะรัฐบาล สปป.ลาว ต้องการที่จะสร้างสภาพที่สนับสนุนให้การทำงานของ กลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรใน สปป.ลาว สามารถดำเนินงานไปได้ และสามารถช่วยรัฐบาลในการขจัดความยากจนเพื่อออกจากกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาในปี ค.ศ. 2020 และบรรลุเป้าหมายด้านการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ อย่างไรก็ตาม พบว่า แนวปฏิบัติของกลุ่มองค์กร หรือประเทศ ผู้ให้ความร่วมมือระหว่างประเทศได้ส่งผลดีต่อการทำงานด้านการพัฒนาและการเข้าถึงทุนซึ่งมาจากความร่วมมือทางวิชาการระหว่างประเทศระหว่างไทย และ สปป.ลาว สำหรับแนวปฏิบัติของอาเซียน ก็อาจเป็นไปได้ทั้งจุดอ่อนและจุดแข็งในเวลาเดียวกัน โดยเฉพาะหลักการการไม่แทรกแซงกิจการภายในระหว่างสมาชิกและการตัดสินใจอยู่บนพื้นฐานของฉันทามติและการปรึกษาหารือ ข้อนี้ถือว่า เป็นอุปสรรคโดยตรงต่อการสร้างแนวคิดด้านสิทธิมนุษยชนให้เกิดขึ้นในอาเซียน แต่ภายใต้สภาพที่ สปป.ลาว เป็นอยู่ อาจกล่าวได้ว่า รัฐบาล สปป.ลาว ได้เปิดพื้นที่เต็มที่เพื่อให้กลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร ใน สปป.ลาว สามารถขับเคลื่อนไปได้ การเปิดพื้นที่นี้อาจมาจากการตอบสนองต่อบรรทัดฐานขององค์กรหรือของกลุ่มประเทศผู้ให้ความร่วมมือระหว่างประเทศ และการที่ รัฐบาล สปป.ลาว ตระหนักถึงพลังในการพัฒนาประเทศและกลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรใน สปป.ลาว ก็เป็นกลุ่มสำคัญ โดยเฉพาะกลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรใน สปป.ลาว ที่เป็นคนลาว เพราะคนกลุ่มนี้จะได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งจากองค์กรระหว่างประเทศที่สังกัดอยู่หรือจากกลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรใน สปป.ลาว แม้ว่าแนวคิดด้านการทำงานเพื่อสังคมจะถือว่าใหม่ในสังคมลาวแต่ก็นับได้ว่า กลุ่มคนเหล่านี้ ได้มีบทบาทโดยตรงในการพัฒนาประเทศและกลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรใน สปป.ลาว ต่างมีวิถีปฏิบัติที่ประนีประนอม ทำให้การทำงานด้านการพัฒนาประเทศสามารถดำเนินงานควบคู่ไปกับการกำกับดูแลอย่างใกล้ชิดจากรัฐบาล สปป.ลาว ทั้งนี้ กลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร สปป.ลาว เมื่อจบการศึกษาจากไทยไปแล้ว ยังคงมีบทบาทในการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่องและในปัจจุบันบุคคลเหล่านี้ยังคงทำงานด้านการพัฒนา

และมีความร่วมมือกับสถาบันและหน่วยงานในไทยอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งมีทัศนคติที่ดีต่อความร่วมมือทางวิชาการระหว่างไทยและ สปป.ลาว

ผลจากการวิจัยพบว่า กลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร สปป. ลาว เป็นกลุ่มที่เข้ามาศึกษาต่อในไทยเป็นจำนวนมาก แต่การเข้ามาศึกษาต่อของคนกลุ่มนี้เป็นการเข้ามาโดยทุนจากองค์การระหว่างประเทศและทุนการศึกษาส่วนตัว จากนั้นอาจทำเรื่องขอทุนการศึกษาในมหาวิทยาลัยที่ได้เข้าศึกษาต่อ ซึ่งไม่ได้เป็นทุนการศึกษาที่มาจากกระทรวงการต่างประเทศของไทย ทั้งนี้ กลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร สปป. ลาว เป็นกลุ่มสำคัญในการช่วยพัฒนาประเทศ ดังนั้น ควรมีช่องทางที่จะช่วยให้การพัฒนาบุคลากรของ สปป.ลาว ให้มีความหลากหลายยิ่งขึ้น โดยหน่วยงานในไทยที่มีโครงการความร่วมมือทางวิชาการระหว่างประเทศ เช่น กรม กระทรวงที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือระหว่างประเทศหรือมหาวิทยาลัยที่มีการจัดสรรทุนการศึกษาสำหรับนักศึกษาต่างชาติ ควรให้ความสนใจในการจัดสรรทุนการศึกษาให้กับกลุ่มคนที่ทำงานในองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรที่เป็นคนลาวเพิ่มขึ้น แต่ก็ต้องให้มีความเสมอภาคและจัดการสอบที่เป็นธรรมเพื่อให้ได้ผู้รับทุนที่มีคุณภาพอันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ สปป.ลาว ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอขอบพระคุณ กลุ่มวิจัยความอยู่ดีมีสุขและการพัฒนาอย่างยั่งยืน Research Group on Wellbeing and Sustainable Development (WeSD) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการเขียนบทความ

เอกสารอ้างอิง

चनाใจ หมื่นไธสง และคณะ. (2558, มีนาคม - สิงหาคม). สองทศวรรษของความร่วมมือทางวิชาการระหว่างไทย - สปป.ลาว: พัฒนาการและผลสะท้อนของนโยบาย. วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 1(2).

ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทางวิชาการระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว : บทบาทการพัฒนาประเทศของกลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

- ชนาใจ หมั่นไธสง. (2558). ความร่วมมือทางวิชาการไทย - สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 2535 - 2554. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และกาญจณี ละอองศรี. (2556). อาเซียนศึกษา. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอสถ. (2542). ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่และนัยยะเชิงทฤษฎีต่อการพัฒนาประชาธิปไตย บรรณาธิการ อนุชิต พวงลำลีและกฤติยา อาชวนิจกุล ในขบวนการประชาสังคมไทย ความเคลื่อนไหวภาคพลเมือง. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล โครงการวิจัยและพัฒนาประชาสังคม.
- ประกฤษส์ เทพชาติ. (2555). ประชาคมอาเซียน. กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.
- สำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ. (2551). ยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาประเทศไทยกับสปป.ลาว 2551 - 2554. กรุงเทพฯ: แมค วิสาร์ด.
- อมรา พงศาพิชญ์. (2557). เอกสารประกอบการบรรยายพิเศษในโครงการฝึกอบรมวิทยากรกระบวนการด้านสิทธิมนุษยชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ระหว่างวันที่ 10 - 14 พฤศจิกายน 2557 ณ โรงแรมนาชาบุรี รีสอร์ท จังหวัดอุดรธานี จัดโดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประเทศไทย
- Frohofer, L. (2014). People's Participation in the One - Party State The Role of Civil Society in the Lao People's Democratic Republic. [Online]. Retrieved from http://www.nadel.ethz.ch/Essays/MAS_2012_Frohofer_Lukas.pdf [2015, March 1].
- Gore C. (2013). Introduction the new development cooperation landscape: actors, approaches, architecture. *Journal of International Development*. 25, 769 -786.
- Griffin,K. (1991, October). Foreign Aid after the Cold War. *Development and Change*. 22(4), 645 - 685.

- Hettne, B.& Söderbaum, F. (1998). **The new Regionalism approach.** *Politeia*. 17(3), 6 - 21.
- _____. (2010). **The new regionalism approach.** [Online]. Retrieved from http://www.unisa.ac.za/Default.asp?Cmd=ViewContent&ContentID=11583&P_XSLFile=unisa/accessibility.xs [2010, August 23].
- Ishikawa,S., (2005). **Supporting Growth and Poverty Reduction: Toward Mutual Learning from the British Model in Africa and the Japanese Model in East.** [Online]. Retrieved from http://jica-ri.jica.go.jp/IFIC_and_JBICI-Studies/jica_ri/publication/archives/jbic/report/discussion/pdf/dp08_e.pdf [2014, March 3].
- Kawai, M., Takagi, S. (2004). Japan' s official development assistance: Recent issues and future directions. **Journal of International Development.** (16), 255–280. [Online]. Retrieved from <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/jid.1074/pdf> [2014, June 30].
- Louis A. Picard, Groelsema R.,& Terry F. Buss. (2008). **Foreign aid and foreign policy: Lessons for the the next half-century.** [Online]. Retrieved from <http://books.google.co.th/books?>. [2010, September 1].
- Mawdsley, M. (2011). The changing geographies of foreign aid and development cooperation: contributions from gift theory. **Transactions of the Institute of British Geographers**, (37)2.
- Muenthaisong, Aim - im - tham, Thepchatree, Yongvanit. (2013). **Technical cooperation ‘s scholarship is the tool to reduce tension and political threats between Thailand and Lao PDR.** In Shigeki Yokoi. Proceeding of International Conference on Information and Social Science. September 24 - 26, 2013. Graduate School of Information Science, Nagoya University International Academy Institute: ANA

ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทางวิชาการระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว : บทบาทการพัฒนาประเทศของกลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

CROWNE Plaza Hotel Grand Court Nagoya: Japan. (1099 - 1102)

Nordtveit, B.H. (2011). An emerging donor in education and development: A case study of China in Cameroon. **International Journal of Educational Development**. 31, 99 – 108.

Nye, Joseph S. (2004). **Soft Power: The Means to Success in World Politics: Wielding Soft Power**. [Online]. Retrieved from http://belfercenter.ksg.harvard.edu/files/joe_nye_wielding_soft_power.pdf [2010, September 2].

Oldfield, D. (1998). **The restructuring of Thailand's foreign policy towards Laos, 1988 - 1991**. Ph.D.dissertation, Northern Illinois University.

Osomprasop, S. (2012). **Thailand and the secret war in Laos: The origins of engagement in cold war Southeast Asia**. Singapore: Marshall Cavendish International (Asia).

Pholsena V, Banomyong R. (2006). **Laos: From buffer state to crossroads**. Chiang Mai: Mekong Press.

Phraxayavong, V. (2009). **History of Aid to Laos: Motivation and Impacts**. Chiang Mai: Mekong Press.

Rigg, J. (2009). **A particular place? Laos and its incorporation into the development mainstream: Environment and PlanningA**. 41, 703 - 721.

Roberts, C. B. (2012). **Laos a more mature and robust state?.** Southeast Asian Affairs, 153 - 168. [Online]. Retrieved from http://muse.jhu.edu/journals/southeast_asian_affairs/v2012/2012.roberts.pdf. [2014, September 5].

_____. (2012). **ASEAN Regionalism Cooperation, values and institutionalization**. London: Routledge.

Zhenming, Z. (2009). **China's economic aid to CLMV and it's economic cooperation with them.** [Online]. Retrieved from http://www.ide.go.jp/English/Publish/Download/Brc/pdf/01_chinaseconomic.pdf. [2014, September 2].

บุคลากรกรม

เจ้าหน้าที่ระดับสูงกระทรวงศึกษาธิการ สปป.ลาว. (ผู้ให้สัมภาษณ์) ชนาใจ หมิ่นไธสง (ผู้สัมภาษณ์). ณ กระทรวงศึกษาธิการ นครหลวงเวียงจันทน์. เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2555.

บุคคลที่ทำงานในกลุ่มองค์กรไม่แสวงหากำไรใน สปป.ลาว. (ผู้ให้สัมภาษณ์) ชนาใจ หมิ่นไธสง (ผู้สัมภาษณ์). ณ ร้านอาหารแห่งหนึ่ง ในนครหลวงเวียงจันทน์. เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2013.

นักการทูตระดับสูง กรมเอเชียแปซิฟิกและแอฟริกา กระทรวงการต่างประเทศ สปป.ลาว. (ผู้ให้สัมภาษณ์) ชนาใจ หมิ่นไธสง (ผู้สัมภาษณ์). ณ กรมเอเชียแปซิฟิกและแอฟริกา กระทรวงการต่างประเทศ สปป.ลาว. เมื่อวันที่ 25 เมษายน 2013.

นักการทูตระดับสูง (ผู้ให้สัมภาษณ์) ชนาใจ หมิ่นไธสง (ผู้สัมภาษณ์). จากสำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ ปัจจุบันกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศไทย. ณ สำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2013.

นักศึกษาลาวที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากไทยและทำงานในกลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรใน สปป.ลาว (ผู้ให้สัมภาษณ์) ชนาใจ หมิ่นไธสง (ผู้สัมภาษณ์). ณ ที่พำนักส่วนบุคคล นครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว. เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2015.

นักวิชาการอิสระชาวลาว ที่เคยทำงานให้กับองค์กรสหประชาชาติ สปป.ลาว. (ผู้ให้สัมภาษณ์) ชนาใจ หมิ่นไธสง (ผู้สัมภาษณ์). ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น. เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2015.

ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทางวิชาการระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว : บทบาทการพัฒนาประเทศของกลุ่มองค์กรไม่แสวงหากำไรในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

นักศึกษาลาวที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทจากไทย ทำงานในองค์การสหประชาชาติ สปป.ลาว. (ผู้ให้สัมภาษณ์) ชนาใจ หมื่นไธสง (ผู้สัมภาษณ์). ณ ร้านอาหารในจังหวัดขอนแก่น. เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2013.

นักศึกษาลาวที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทจากไทยและทำงานในกลุ่มองค์กรไม่แสวงหากำไร ใน สปป.ลาว. (ผู้ให้สัมภาษณ์) ชนาใจ หมื่นไธสง (ผู้สัมภาษณ์). ณ สถานที่ทำงาน นครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว. เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2012.

นักศึกษาลาวที่กำลังศึกษาต่อระดับปริญญาเอกในไทย (ผู้ให้สัมภาษณ์) ชนาใจ หมื่นไธสง (ผู้สัมภาษณ์). ณ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. เมื่อวันที่ 3 มกราคม 2014.

อาจารย์ไทยจากมหาวิทยาลัยเก่าแก่แห่งหนึ่งในภาคเหนือ (ผู้ให้สัมภาษณ์) ชนาใจ หมื่นไธสง (ผู้สัมภาษณ์). ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น. เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2013.

เอกอัครราชทูตไทย ประจำกรุงเวียงจันทน์ (ผู้ให้สัมภาษณ์) ชนาใจ หมื่นไธสง (ผู้สัมภาษณ์). ณ สถานเอกอัครราชทูตไทย ประจำกรุงเวียงจันทน์ สปป.ลาว เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2012.

อดีตเอกอัครราชทูต สปป.ลาว ประจำประเทศไทย (ผู้ให้สัมภาษณ์) ชนาใจ หมื่นไธสง (ผู้สัมภาษณ์). ณ ร้านอาหารในกรุงเวียงจันทน์ สปป.ลาว. เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2012.